Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 153. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 10, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СУБОТА, 10-го СЕРПНЯ 1996 р. Ч. 153. РІК CIII.

Чужинці збудують у Києві бюровий комплекс

Київ (УНІАР). — У понеділок, 5-го серпня, голова Київської Міської Державної Адміністрації Олександер Омельченко повідомив, що підписав три договори з американсько-канадською інвестиційною компанією "Generation Ukraine, Inc.", котра збудує в центрі Києва 10-поверховий бюровий комплекс "Парквʼю" ("Parkview") з корисною площею 10,000 квадратних метрів.

Підписано договір довготривалого винайму території "Парквʼю" на будівельний період, договір основного винайму землі на 49 років і фінансовий договір проєкту. Початкова вартість довготривалої оренди становить 10,700 дол. на рік, корот-котривалої — 8,000 дол. на рік.

Згідно з договором, "Generation Ukraine, Inc." придбає повну контролю над ділянкою, де йде будівництво. Крім того, компанії гарантовано право придбання землі у випадку зміни закону про приватизацію в Україні.

До державного бюджету компанія протягом пʼятьох років по завершенні будівництва внесе 1.4 мільйона дол. і ще надасть містові 250,000 дол. якщо обʼєкт буде споруджено в запляновааний термін. Керівник представництва "Generation Ukrain, Inc." в Україні Юджин Лака повідомив, що вартість проєкту виносить 20 млн. дол. Фінансування плянується здійснити за рахунок залучення грошей чужоземних інвестиційних компаній, в тому числі американської "Vintage Gartners Denver".

Виявили бажання взяти участь у фінансуванні будівництва також деякі українські комерційні банки, назви яких не подано до остаточного вирішення цих питань.

Вийшов довідник "Сучасні політичні партії України"

Київ (УНІАР). — Тут видано новий довідник "Сучасні політичні партії України", складений аспірантом Національного Університету ім. Т. Шевченка Василем Яблонським за станом на червень 1996 року.

Автор аналізує загальні проблеми багатопартійности, інформує про історію створення та діяльности партій, програмні положення та біографії партійних лідерів.

Виступаючи на українському телебаченні, В. Яблонський зазначив, що "ухвалення нової Конституції України ставить політичні партії у нове правне поле і змушує їх останнім часом корегувати правила гри". Загальне число партій в Україні — понад 40. Серед найбільших і найвідоміших з них автор назвав Комуністичну Партію України, Народній Рух України, Соціялістичну Партію України, Селянську Партію України, Ліберальну Партію України, Конгрес Українських Націоналістів та Українську Національну Асамблею.

Насамперед, вважає В. Яблонський, це засвідчується репрезентативністю їх у Верховній Раді України. Проте найбільша проблема усіх партій, навіть найвпливовіших, полягає в тому, що жодна з них не є партією загальнонаціонального маштабу. Як правило, кожна з них має свій електорат у певних регіонах країни. Це проблема не так самих партій, як сучасного українського суспільства, яке не має чіткої консолідуючої ідеї. Цю загальнонаціональну ідею повинні виробити самі партії та донести її до широких народних мас.

Згідно з українським законодавством, легітимною є та партія, провідні документи якої не закликають до зміни державного устрою України насильницькими методами і яка має не менше однієї тисячі членів. Ось чому навіть у програмах деяких партій є положення, де сказано, що вони не ставлять собі за мету прихід до влади. В. Яблонський вважає це реакцією на настрої в суспільстві, а також певним тактичним кроком, розрахованим на симпатії виборців.

Вирішити ці проблеми можуть нові закони щодо партій і щодо виборів. В них має бути передбачено партійне представництво шляхом впровадження змішаної мажоритарно-пропорційної виборчої системи. Ухвалення такого закону пришвидшить структуризацію політичних партій і разом з тим — українського суспільства.

УКРАЇНА ПОТРЕБУЄ ПІДТРИМКИ

Ню Йорк. — 8-го серпня газета "Ню Йорк Таймс" опублікувала статтю відомого американського вченого, працівника Фундації Карнегі та дорадника українського Уряду Андерса Аслунда під назвою "Дайте Україні шанс". Автор загалом позитивно оцінює перебіг українських реформ і стверджує, що Україна заслуговує більше уваги і допомоги від ЗСА.

"Два роки тому, — пише Аслунд, — українська незалежність виглядала пропащою справою. Сепаратистський президент був обраний в Криму і експерти Сі-Ай-Ей пророчили Україні близький розпад. Гіперінфляція сягнула 10,000 відсотків річно, а середня місячна платня впала до 10 долярів".

Сьогодні, вважає Аслунд, ситуація поліпшилася. Регіональний сепаратизм суттєво пригас, більша частина економіки приватизується, інфляція впала в останні місяці до 0.1 відс., курс карбованця залишається стабільним ось уже протягом року, середня платня зросла до 80 дол. на місяць, нова конституція була прийнята нещодавно цілком демократичним шляхом. Українці вважають себе європейцями і український Уряд виявляє помітний позитивний інтерес до європейських структур, зокрема до ЕС та НАТО. Водночас країна й далі має великі зовнішні борги та безліч невирішених внутрішніх проблем.

Тому, стверджує Аслунд, Америка повинна виявити Україні більше підтримки, і то не лише у формі грошових позик, а й через укладення угоди про вільну торгівлю та заохочення українського експорту на американський ринок без дискримінаційних квот, які існують сьогодні. Америка могла б також посприяти швидшому прийняттю України до Світової тоговельної організації та налагодженню співпраці між Україною та Европейським союзом. Бо покищо ЕС трактує Україну як державу з нериноквою економікою, і тому встановлює незліченні антидампінгові обмеження на експорт українських металів, хемікаліїв, продуктів сільського господарства та легкої промисловости.

ЗСА, закінчує Аслунд, мають змогу відіграти визначну ролю в становленні України і повинні енергійніше скористатись цією нагодою.

М. Маринович очолив Українську Асоціяцію "Міжнародна Амнестія"

Київ (УНІАР). — Тут зареєстровано неполітичну організацію — Українську Асоціяцію "Міжнародна Амнестія", яка бореться за справедливий суд, припинення тортур у тюрмах, звільнення політичних вʼязнів у різних країнах світу, окрім своєї. Такі вимоги статуту цієї міжнародної організації: боротися за права людини у всьому світі, окрім власної країни, щоб гарантувати неупереджену та обʼєктивну оцінку фактів порушення прав людини з боку властей. Українська асоціяція є складовою частиною міжнародної організації "Амнесті Інтернешенел", яка має центр у Лондоні й бореться за права людини у світі уже 35 років.

Українську філію очолив колишній багаторічний політвʼязень совєтського ҐУЛАГу Мирослав Маринович. Під час зустрічі з журналістами, він розповів, що за час своєї діяльности "Міжнародна Амнестія" виборювала права понад 43,000 вʼязнів сумління у різних країнах і домоглася звільнення 40,000 людей. Організацію у 1977 році відзначено Нобелівською нагородою миру і нагородою прав людини Організації Обʼєднаних Націй.

На запитання, чи є сьогодні в Україні вʼязні сумління, М. Маринович сказав, що інформації про та-

(Закінчення на стор. 4)

Мейплвуд відзначить річницю незалежности України

Мейплвуд, Н. Дж. — У вівторок, 6-го серпня, посадник Еллен Давенпорт тут, на публічному засіданні повного Міського комітету проголосила день 24-го серпня Днем Незалежности України.

Офіційний документ-грамоту посадник Е. Давенпорт вручила представникові української громади і радному УНС Андрієві Кейбіді.

На урочисті святкування річниці незалежности України, які відбудуться в будинку Міського комітету у пʼятницю, 23-го серпня, о год. 9-ій ранку з участю посадника міста, українських священиків, української громади Мейплвуду і околиці, запрошується тих українських приятелів, які своєю присутністю схочуть звеличати річницю незалежности України. У той день перед будинком Міського комітету на машті поруч американського прапору гордо пишатиметься синьо-жовтий прапор незалежної України.

За додатковими інформаціями слід звертатися до радного УНСоюзу Андрія Кейбіди на число телефону (201)762-2827.

Зростає кількість релігійних громад

Київ. — Протягом останніх десяти років в Україні постійно зростає кількість і чисельність релігійних громад. Найшвидше цей процес проходив у 1988-91 роках, коли внаслідок перебудови компартія припинила переслідування віруючих і вперше у своїй історії дозволила повернення віруючим церков та реєстрацію нових общин. Кількість громад зростала тоді щороку на 30-32 відс.

У наступні роки поява нових громад сповільнилася до 5-6 відс. на рік. Найінтенсивніше цей процес відбувається у західній Україні, де зосереджено понад половину діючих церков, з них третина — в Галичині. Це при тому, що в західньоукраїнському регіоні проживає лише 20 відс. населення. У найменшій на Україні Чернівецькій області відкрито у два з половиною рази більше церков, ніж у найбільшій, Донецькій, області.

Найчисельнішою в Україні є Українська Православна Церква Московського Патріярхату, що має понад 6,000 храмів. Понад 3,000 мають українські греко-католики, понад 2,000 — УПЦ Київського Патріярхату і близько 1,000 — УАПЦ. Цікаво, що в Україні зареєстровано також понад 3,000 протестантських общин, однак кількість віруючих у них, як правило, значно менша, ніж в общинах православних та греко-католицьких.

В останні роки проявляється тенденція штучного поширення релігійних громад, котрі поспішають зареєструватися з мінімальною кількістю членів, щоб випередити "конкурентів" і отримати чимскоріше приміщення, монастирські комплекси та церковне майно. Досить часто, однак, малочисельні громади виявляються неспроможними відновити отримані будівлі та утримувати їх належним чином.

Республіканці зуміли запобігти партійному розколові

Сан Дієго. — Впродовж останніх місяців республіканці завзято обговорювали питання абортів і його місце у програмі Республіканської партії. Будучи в основному противниками легалізації абортів, республіканці знайшлись у скрутному положенні щодо тих своїх членів, які є поміркованих поглядів і відкидають будь-які екстреми. Вони гостро зареагували на односторонне рішення Республіканської партії та погрожували дисидентськими виступами на партійній конвенції наступного тижня у Сан Дієго та навіть можливістю партійного розколу.

Щоб до цього не дійшло, Роберт Дол та інші керівники Республіканської партії зуміли знайти вихід з цієї небезпечної ситуації ще перед відкриттям конвенції. Вони погодились на тому, щоб всі пропозиції відкинені минулого тижня Програмовою комісією конвенції, включно з кількома явними думками підтримки абортів, були надруковані окремим додат-ком думок меншости.

Офіційна програма Республіканської партії, що її після триденних дискусій прийнято, підтримує пропозицію Конституційної поправки, яка забороняла б аборти у всяких випадках.

Після цілотижневих переговорів між Комісією конвенційної програми та керівництвом Республіканської партії конгресмен Генрі Найд, голова згаданої комісії, повідомив про надрукування окремого додатку поглядів поміркованих і інщодумаючих республіканців. На цей вихід зі скрутної ситуації всі погодились. Одність Республіканської партії збережено.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ЧЕХІЯ НАДАЛА УКРАЇНІ ГУМАНІТАРНУ ДОПОМОГУ

КИЇВ. — Україна отримала гуманітарну допомогу вартістю 220,000 дол. від чеських фармацевтичних підприємств „Лахема" і „Діпо". На офіційній церемонії, яка відбулася в амбасаді Чехії в Україні, харківському акціонерному товариству „Оптфармація" передано цитостатики для використання в онкології та противірусні препарати. Все це буде розподілено між Київським Міським Онкологічним Центром, Науково-виробничим обʼєднанням швидкої допомоги і медицини катастроф, харківським обласним онкологічним диспансером та іншими медичними центрами і лікарнями. Радник амбасари Чехії в Україні Антонін Мургаш підкреслив, що ця допомога матиме великий вплив на розвиток чесько-українських відносин, зокрема на галузі медицини.

ЯПОНІЯ ДОПОМОЖЕ

КИЇВ. — Японські фахівці з проблем ядерної безпеки запевнили українських колег, що Японія, яка сама постраждала від радіяції, і далі допомагатиме Україні в ліквідації наслідків чорнобильської катастрофи, повідомила УНІАР 8-го серпня. Японська делегація знайомилася в Україні зі станом справ захисту населення від наслідків цієї катастрофи. Завдяки Японії в Коростені та Києві вже створено діягностичні центри для обстеження дітей.

РИБАЛЬСЬКИЙ ПОРТ ХОЧЕ БУТИ ЕКОНОМІЧНОЮ ЗОНОЮ

СЕВАСТОПІЛЬ. — Адміністрація міста надіслала до Кабінету Міністрів України техніко-економічне обґрунтування щодо створення на території рибальського порту вільної економічної зони. За словами начальника відділу економічних звʼязків Севастопільської міської адміністрації Валерія Іванова, ініціятива створення вільної економічної зони належить кільком підприємствам, розташованим у бухті Камишова. Якщо уряд підтримає цю ідею, то згадані підприємства приступлять до підготови майже 60 проєктів документів, спрямованих на регулювання митних, валютних, податкових, прикордонних та інших питань. Згідно з українським законодавством, створення кожної вільної економічної зони вимагає ухвалення парляментом окремого закону.

ПІДРАХУВАЛИ ПРИБУТКИ НА ДУШУ НАСЕЛЕННЯ

КИЇВ. — Експерти Міністерства Статистики України повідомили, що в першому півріччі цього року середньомісячний грошовий прибуток на душу населення становив трохи більше як шість мільйонів карбованців, тобто 35—36 долярів на місяць. До такого висновку експерти прийшли після вивчення сімейних бюджетів та порівняння прибутків і цін на товари і послуги. Порівняно з першим півріччям минулого року зменшилась купівлеспроможність населення. Це привело до зменшення продажу продуктових товарів на 12 відсотків, а промислових — від 14 до 45 відс. Зменшився також обсяг надання населенню побутових послуг.

УКРАЇНСЬКІ ФАХІВЦІ ПОБУДУЮТЬ ДЛЯ КИТАЮ ІМІТАТОР КОСМІЧНОГО ПРОСТОРУ

КИЇВ. — Науково-космічний центр інновацій і міжнародного співробітництва України "ІНКОС" і Загальнокитайська імпортно-експортна компанія точного машинобудування підписали контракт на створення для Китайської Народної Республіки наукового обладнання — імітатора космічного простору. Генеральний директор Національної космічної агенції України (НКАУ) Олександер Негода сказав, що загальна вартість контрактів становить понад один мільйон дол. і розраховані вони на два роки. Це один з найбільших контрактів за всю історію українсько-китайського співробітництва в галузі освоєння космосу. Основним виконавцем замовлення є Харківське спеціальне конструкторсько-технологічне бюро Фізико-технічного інституту низьких температур НАН України.

СПІВПРАЦЯ ДАЄ ПЕРШІ УСПІХИ

ПОЛТАВЩИНА. — Рівно два роки тому поблизу Нових Санжар на Полтавщині створилася українсько-британська нафтогазова компанія. Саме тут проходить Дніпрово-Донецька впадина, де, на думку геологів, є найбільші поклади нафти і газу. Майже 20 років тому тут відкрито чотири перспективні родовища, але відсутність належної техніки перешкоджала видобувати необхідні енергоресурси. Спільно з британською компанією "Джакс" (JAX) сьогодні тут видобувається 700 тонн нафти і до одного мільйона кубічних метрів газу щодоби. Українська сторона отримує 51 відсоток видобутих енергоносіїв, а британська фірма — 49 відс., але ці 49 відс. вона продає в Україні. Підприємство також надало благодійну грошову допомогу області на суму 100,000 дол.

ЦЕРКВА І ПОЛІТИКА

СИМФЕРОПІЛЬ. — Тут 5-го серпня відбулася пресова конференція, на якій Єпископ Симферопільський і Кримський Антоній (Махата) вину за неможливість обʼєднати УПЦ КП та УПЦ МП поклав на політиків України і Росії. Він сказав, обʼєднання православних церков — справа не релігійна, а політична, оскільки політики використовують конфлікт між Церквами задля власної популярности. "Хотілося б, щоб ієрархи УПЦ МП визначилися, що це не Українська, а Російська Православна Церква на теренах України". Єпископ Антоній належить до УПЦ КП і очолив єпархію 15-го липня 1996 року за рішенням Священного Синоду УПЦ КП.

Ще один поважний проєкт

Джерзі Сиґі, Н. Дж. (П. Часто). — Тутешні українці мусіли вже звикнути до динамізму і маштабів розбудови Америки, тому вони щиро тішаться, переконуючись, що й Україна не стоїть на місці, що її окрилений волею народ стає все діяльнішим, ініціятивнішим, все глибше і ясніше усвідомлює свої завдання. „Рухайте кожну добру справу, вчіться від світу!" — така незмінна реакція західного українства на кожну, навіть найменшу, позитивну зміну в самостійній українській державі. А за цим сердечним імпульсом, за надихаючою моральною підтримкою йде більша чи менша матеріяльна допомога. Скільки громадяя у ЗСА відірвала від себе задля України, годі вирахувати. Та

Під час відвідин редакції „Свободи" (зліва): Антоніна Шіматова, внучка Н. Авінова, одна з фундаторів Світового товариства „Молитви миру" при ООН, Валентин Давиденко і Лідія Коржук.

й хіба треба? Досить, що про це знає Бог. Але дуже і дуже багато!

Ось ще один проєкт, з яким гості-полтавці хочуть через „Свободу" ознайомити нашу громаду. Ми певні, що і цей задум багатьох зацікавить, викличе бажання безпосередньо посприяти йому.

(Закінчення на стор. 4)

В АМЕРИЦІ

НАУКОВЦІ ТА КЕРІВНИКИ Крайового управління аеронавтики і дослідження космосу — НАСА щераз підкреслили свої твердження про те, що знайшли сліди можливого існування давнього та примітивного життя на Марсі. Вони також звернулися до науковців-скептиків у цілому світі щоб включилися разом з ними у ще більше інтенсивні досліди конечні для засвідчення або відкинення їхніх тверджень. Деніел Голдін, адміністратор НАСА, уважає, що підтвердження можливого життя на Марсі спонукало б до швидших рішень дальших дослідів планети. З приводу цих дискусій Білий Дім повідомив, що віцепрезидент Ал Гор ще перед кінцем року зорганізує „двопартійну вершинну зустріч" для розгляду майбутньої програми дослідження космосу.

У СВІТІ

ЧЕЧЕНСЬКІ ПОВСТАНЦІ надумали таки покепкувати собі з передвиборчих обіцянок російського президента Бориса Єльцина та напередодні його інавгурації вирішили показати не тільки Росії та Єльцинові, що війна у Чечні дальше продовжується, незважаючи на його обіцянки. Несподівано та напричуд зухвалою атакою захопили майже цілу столицю Грозний і вбили та поранили чимало російських вояків. Наступ повстанці розпочали ще у вівторок, 6-го серпня. Російське військо та його озброєні ракетами гелікоптери, намагалися зупинити повстанців, але вбивали тільки цивільне населення. Після цілоденного бою, повстанці зуміли зліквідувати дорожні застави, зайняти дні головні поліційні станції та бюро центральної телефонічної мережі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Микола Рябчук

ЩО ОЗНАЧАЄ "ПІДТРИМКА НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИКА"?

Розмови про підтримку національного виробника почались в Україні недавно, фактично — з появою на чолі Уряду нового прем'єр-міністра Павла Лазаренка. Сам факт, що керівники держави лише на п'ятому році її незалежности згадали про таку важливу справу, не може не дивувати. На відміну від освічених українських міністрів-економістів, напівписьменні галицькі селяни знали цей принцип ще сто років тому і, наскільки могли, послідовно його сповідували, дотримуючись нехитрого, зате вкрай важливого для економіки правила "свій до свого по своє".

Навряд, щоб українські міністри нічого про цей принцип не знали і мусіли чекати, поки з'явиться на чолі Уряду колишній голова колгоспу з Дніпропетровщини та просвітить їхні ринково-реформістські голови. Як-не-як, за цим принципом уже давно живуть усі розвинені країни, або й просто ті, що дійсно хочуть стати розвиненими. Вони всіляко стимулюють експорт і на різні лади обмежують імпорт. Для чого вони це роблять — пояснювати, мабуть, не треба: при значній перевазі імпорту над експортом зростає заборгованість і дефіцит бюджету, посилюється інфляція, збільшується безробіття.

А проте справа не лише в балянсі експортно-імпортних операцій. Ще важливішою є структура експорту й імпорту. Кожна нормальна держава старається купувати сировину, напівфабрикати і прості вироби, а продавати ліцензії, складну техніку, унікальні, люксусові та престижеві товари. І робиться це знову ж таки з простої причини, якої українські міністри-економісти не можуть не знати. На світовому ринку вибір сировини і простих товарів є доволі широким, а отже й ціну на них легко втримувати низькою, особливо маючи власну подібну сировину та прості вироби. Зате вибір високотехнологічних, якісних, престижевих товарів є доволі обмеженим і тому тут легше диктувати свої супер-високі ціни, забезпечуючи тим самим супер-високі платні своїм робітникам.

Ґльобальне село і ґльобальне місто

Власне, на такому торговому обміні й заснована багатократна перевага розвинених країн над "недорозвиненими", прискорене збагачення одних і безнадійне зубожіння інших. Виграє найчастіше той, хто встановлює правила гри, а встановлюють їх ті, хто має початковий капітал, хто визначає відсотки кредитів і умови та напрямки інвестицій.

Схематично ці взаємини між "першим" світом і "третім" можна зобразити як взаємини між ґльобальним містом і ґльобальним селом. Хоч продукція "села" є начебто підставовішою і важливішою, воно завжди програє у торгівлі з "містом"-монополістом, тому що, поперше, є розпорошеним і несконсолідованим, а подруге, коли йому навіть вдається сконсолідуватись у якомусь питанні (як це зробили, скажімо, країни ОПЕК двадцять років тому щодо цін на нафту), то всеодно це не змінює загальної ситуації — і то не лише тому, що консолідація не охоплює всіх галузей і всіх країн (знайти "штрейкбрехерів" серед бідних завжди легше, ніж серед багатих), а головне — світове "місто" у принципі само здатне забезпечити себе продукцією "села" (хоч, може, у меншій кількості і за вищими цінами), тим часом як світове "село" забезпечити себе продукцією міста ні в якій кількості і ні за якими цінами принципово не здатне.

Саме тому головні багатства накопичуються у "місті", а не в "селі", і цей капітал стає додатковим засобом диктування своїх правил гри, а отже й домінування.

Ситуація, безумовно, не є безвихідною, але щоб її змінити, потрібна, поперше, допомога розвинених країн (як це було свого часу і з Японією, і з Кореєю, і з Тайванем, і з Чіле), а подруге, потрібна свідома, цілеспрямована, добре продумана політика самих тих недорозвинених країн, які хотіли б розвинутись. Тобто потрібна добра воля одних і наполегливість інших. Зрозуміло також, що добру волю виявляють передусім до тих, хто сам виявляє більшу наполегливість.

Облудна "стабільність"

То чому ж українські урядові еліти від самого початку не усвідомили цих простих істин і не подбали про відповідну економічну стратегію? Чому так легко вони допустили перетворення промислово розвиненої країни з досить значними кадрами науковців, конструкторів, інженерів і кваліфікованих робітників на експортера дешевої сировини і низькоякісного металу?

Очевидно, можна говорити про некомпетентність і про звичайну людську лінькуватість — адже простіше підписати папір на вивезення якої-небудь руди, ніж докласти зусиль до її переробки та виготовлення з неї чого-небудь путнього. Тим більше, що для цього треба було б подбати і про закупівлю ліцензій та реконструкцію багатьох підприємств, і про пошук надійних партнерів, і про впровадження чіткого й стабільного законодавства, і про відповідний маркетінґ та рекляму власної продукції, і про справжню приватизацію та закриття неефективних і безперспективних виробництв.

Усе це справді може порушити ту облудну "стабільність" чи, властиво, стаґнацію, якою українські еліти сьогодні насолоджуються. А головне — все це може позбавити неефективну урядову й господарську номенклятуру її сьогоднішніх джерел офіційного й, особливо, неофіційного прибутку.

Корупція є головною причиною, через яку урядовці "не помічають" очевидних речей, а якщо й помічають, то не реаґують, а якщо й реаґують, то не надто дбають про виконання своїх вказівок. Правний та економічний хаос є тим каламутним живильним середовищем, у якому номенклятура виловлює чималу рибу, прикриваючи свої кримінальні дії "недосконалістю законодавства", "неузгодженістю політики", "розірваними зв'язками", "страйками", "інфляцією", "відсутністю дисципліни" і — коли вже зовсім припече — браком державного, міжнародного, господарчого та іншого відповідного досвіду.

Хоч який, власне, треба досвід, щоб не віддавати експорту в кілька разів дешевше й не брати імпорту в кілька разів дорожче, ніж вони на світовому ринку коштують? Який треба досвід, щоб не дивитись п'ять років крізь пальці, як спритні шахраї без жодного мита завозять в Україну тютюнові та алькогольні вироби під видом "транзиту" через українську територію або в рамках "гуманітарної допомоги" під еґідою спеціяльно створених для цього "добродійних фондів"?

На самому лише безмитному ввезенні цигарок українська держава, за підрахунками експертів, втратила близько двох більйонів долярів. Зрозуміло, що в бідній країні за такі гроші можна купити не лише всю митницю, а й половину уряду разом з парляментом. Що, власне, мафія й робить.

"Дірки" в законах

Навіть якщо допустити, що "дірки" в законах були зроблені ненавмисне (хоч готували їх, як-не-як, фахові правники — може, колись ми навіть довідаємось їхні прізвища), то й тоді лишається незбагненним (або дуже навіть збагненним!), як ті дірки могли існувати під носом у влади по кілька років. Адже півтора більйони коробок контрабандних цигарок за рік не перевезеш у валізах, ані навіть у кількох автах; для цього потрібен добре налагоджений конвеєр постачання і збуту.

Чи ж треба дивуватися, що за таких обставин в Україні так і не розвинулось виробництво якісних цигарок — ані власних, ані, як у сусідніх країнах, ліцензійних. Який виробник, сплачуючи державі величезні податки, може змагатися з контрабандистами, котрі продають імпортовані цигарки за доляр, купуючи їх на світовому ринку по 5-10 центів за коробку (саме такою є їхня гуртова ціна при умові вивезення й продажу їх за межами країни-виробника, — адже спеціяльно високі, акцизні податки є прероґативою тої країни, де імпортований тютюн та алькоголь розпродується).

Цигаркова афера — одна з багатьох, за які ніхто не поніс відповідальности і, скоріш за все, не понесе, бо надто високо тягнуться її ниточки. Можна згадати й десятки інших справ, у яких не знайдено винних (власне, ще в жодній мільйоновій справі винних не знайдено), але висновок і так очевидний: паразитична українська оліґархія зовсім не зацікавлена у розвитку національного виробництва.

Поперше, таке вироб-

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про дні після...

Як пройшов ваш перший день, дорогі читачі, після Олімпіяди в Атланті? Чи і ви після двох тижнів стали з порожнім вечором у руках і не знали, що зі собою зробити?

Бо хоча ми майже всі ремствували на передачі Олімпіяди телевізійною мережею Ен-Бі-Сі, та мало, здається, було українців в ЗСА і Канаді, які не сиділи б останні тижні до пізньої ночі таки прилиплі до телевізійного екрану, приглядаючись всьому, що зволили ласкаво нам показати, і шукаючи за нашими змагунами і їх успіхами.

Як заздрила я тим щасливцям з нашої преси чи помічного персоналу, що мали щастя бути в Атланті і разом з цілою українською екіпою переживати цю першу велику участь України у Олімпійських Іграх! І як мало досі знаємо про враження українських змагунів, але також глядачів та про зустрічі поміж одними і другими в гарячі дні Атланти.

Для нас, тих здалека, залишалося тільки сидіти непорушно при телевізійному екрані, шукати очами за синьо-жовтими кольорами на наших змагунах і радіти їхніми успіхами. Кожного ранку перший погляд ішов на цю сторінку американського щоденника, де були подані висліди змагань і табеля держав, та очі скоро старалися підрахувати, на котрому місці стоїть зараз Україна. А це місце, розуміється, змінялося, залежно від вислідів поодиноких змагунів і дружин, щоб вкінці в остаточному підрахунку стати непохитно на 10-му в черзі, а це, коли взяти кількість держав, що брали участь у цих Іграх, несподівано добрий успіх. Та ж „ми" випередили Канаду, Польщу, Великобританію і цілий ряд інших, що не були новаками в Олімпіяді, але брали участь у ній від довгих років.

Є, значить, за що бути гордими, і ми певні, що українські змагуни цю гордість і вдоволення вислідами повезуть домів і розголосять по цілій Україні, та що їх належно відзначатимуть на державному рівні.

Так хотілося б знати, що думають українські переможці, як приймають цей свій перший великий успіх на міжнародному спортовому форумі. Коли ми приглядалися молоденьким, прегарним личкам наших двох найкращих художніх гімнасток, що дали нам в подарунку золоту та бронзову медалю, мимоволі насувалося питання, звідкіля стільки наполегливости та сили волі у їхній майже ще дитячій ментальності, та яким фізичним, а передусім психічним зусиллям платять вони і будуть ще платити за ці свої великі успіхи? Скільки годин денно приходиться їм вправляти, і коли в них час на безжурність чи „звичайне" життя? Здається, в нікого із спортовців не можна бачити такої нервової напруги і внутрішьої сили як саме у гімнасток, — та ж ми бачили у не однієї із тих півдітей сльози на очах у моментах малої навіть невдачі.

Але телевізійні камери схоплювали лише зовнішні познаки перемог або невдач, а коли йдеться про не-американських змагунів, таких моментів було доволі мало. І тому нам, що були тільки далекими глядачами, так жаль, що не було нагоди переживати усіх тих зворушливих моментів спортових успіхів українських змагунів зблизька та безпосередньо.

Тому стільки надій кладемо на розповіді обсерваторів, що були в Атланті, а може і самих учасників.

Одне певне: ми усі можемо бути горді за цю першу участь України в Олімпійських Іграх і за це десяте місце, що його здобули наші змагуни. Україна вийшла на широку спортову арену, яка сьогодні не менше буває славна, як політична чи артистична, а імена українських першунів стали відомі мільйонам обсерваторів Ігор завдяки телевізії та пресі. Дай Боже, щоб українські спортовці далі втримувалися у першій десятці світу. Цього їм бажаємо усі, що були серцем, хоч не тілом, в Атланті!

О-КА

"Велика сімка" шукає нових способів боротьби з тероризмом

Проблема боротьби з тероризмом сьогодні хвилює весь світ, а лідери "великої сімки" свого часу дійшли до спільної думки, що настала необхідність застосувати найсучасніші та найсуворіші методи боротьби з цим злом. Однак щодо конкретних способів такої боротьби спільного погляду досягти не вдається.

В Парижі 30-го липня провели спільну нараду міністри закордонних справ країн "великої сімки", або, можна сказати, вже "вісімки", оскільки на зустріч міністрів Великобританії, ЗСА, Італії, Канади, Німеччини, Франції та Японії був запрошений також директор служби безпеки Росії Ніколай Ковальов. Його запросили тому, що обговорювалося питання боротьби з тероризмом, а в Росії за питання безпеки відповідає саме він.

Незадовго до цієї паризької зустрічі американців вразила жорстокість трьох підряд терористичних актів: вибух квартири для американських військовослужбовців у Савдійській Арабії, знищення в липні американського літака з пасажирами поблизу Лонґ Айленду і вибух на території Олімпійського парку в Атланті.

Отож міністри зібралися, щоб виробити плян міжнародного опору тероризмові. Створивши спільну робочу групу та склавши перелік з 25-ох необхідних заходів для боротьби з тероризмом, учасники зібрання однак не погодилися з американцями, що ця боротьба має бути на рівні держав. Всі країни, окрім ЗСА, вважають, що хоча терористи спричинюють смерть, вони все ж не становлять великої й сильної мережі, а є лише дрібними осередками і з ними цілком можна боротися місцевими невеликими загонами добре підготовантих фахівців. Уряди ж не повинні нести відповідальність за дії терористичних груп. Пропозиція ЗСА застосувати суворі санкції проти країн, які дають притулок терористам і продають їм зброю, не знайшла підтримки. Власне, учасники паризької зустрічі навіть не захотіли витрачати час на обговорення цього питання.

Йшлося зокрема про санкції проти Ірану та Лібії. Водночас Іран кинув звинувачення на адресу ЗСА в "заохочуванні тероризму" та в намаганні покласти на Іран вину за здійснені проти Америки терористичні акти. З Теґрану погрожують застосувати терор на знак протесту. З іншого боку, представник закордонної іранської опозиції — голова Національної ради іранського опору Масуд Раджаві висловив переконання, що міжнародним тероризмом керують правителі Ірану.

Тим часом президент ЗСА Билл Клінтон підписав законопроєкт, яким передбачено санкції проти чужоземних компаній, котрі вкладають інвестиції в Лібії та Ірані. З одного боку такі санкції зачіпають інтереси третіх країн і нанесуть великої шкоди міжнародній торгівлі, а з іншого — з тероризмом Америці якось боротися треба. І це рішення Конгресу і президента ЗСА підтримує іранська закордонна опозиція.

Офіційний представник Державного департаменту ЗСА Ніколас Бирнс підтвердив наміри Вашінґтону застосувати надзвичайні заходи в боротьбі з тетрором. "Якщо країни Европи не хочуть разом з нами боротися проти державного тероризму, то ми робитимемо це самі, доки вони не зрозуміють, що з нинішнім керівництвом Ірану справи вести неможливо", — сказав Бирнс і висловив побажання, щоб Америці принаймні не перешкоджали боротися з цим світовим злом.

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і лише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Володимир Жила

ДОСЛІДЖЕННЯ В ГАЛУЗІ ЗАКАРПАТОУКРАЇНСЬКОЇ ПРОЗИ

Любиця Бабота, „Закарпатоукраїнська проза другої половини XIX століття". Словацьке педагогічне видавництво в Братиславі. Відділ української літератури в Пряшеві, 1994. Сторінок 249.

II

У розділі „Вивчення закаратоукраїнського літературного процесу другої половини XIX століття" авторка оцінює доступну їй літературу. Зрозуміло, що вона навела лише найвагоміші дослідження, які торкалися літературного процесу закарпатських українців другої половини XIX століття. Крім цього, було написано чимало розвідок, статтей та менших і більших робіт, в яких обговорювано часткові літературні проблеми. Були також роботи, які безпосередньо чи посередньо торкалися досліджуваної нею проблематики.

В розділі „Проза закарпатоукраїнських письменників другої половини XIX століття" дається побіжний огляд політичних та культурних умов згаданого періоду на історичному тлі, характеристику зародження і розвитку, аналізується творчість окремих прозаїків. Авторка розглядає їхню творчу спадщину переважно за тематикою, при чому говорить про твори, які до цьо-го часу не були оцінені і, як правило, друкувалися в періодичних виданнях.

І остання частина дослідження — „Висновки". Тут авторка стверджує, що культурні діячі того часу були виразно соціяльно орієнтовані, але свої домагання висловлювали з позиції просвітительських ідеалів та моралізаторських настанов. Літературу вони вважали одним із суттєвих показників національного існування. Національне та соціяльне поневолення в їхньому розумінні було головною причиною, що ідеї просвітянства, хоч із запізненням, глибоко вкоренилися в закарпатоукраїнську прозу другої половини XIX століття. Завдяки поширеним слов'янофільським ідеям і проросійському спрямуванню серед більшости представників культури перемогла, хоч лише тимчасово, орієнтація на російську мову. Завдяки О. Духновичеві Пряшів став колискою, а сам письменник — ініціятором нової закарпатоукраїнської літератури. На її формуванні відбилися, крім іншого, і впливи східньоукраїнської літератури.

Таким чином авторка стверджує, що період 1850-1853 років можна вважати першим етапом нової закарпатоукраїнської літератури. Тоді кульмінувала прозава творчість О. Духновича та його послідовника П. Яновича. Типовим для того етапу стало романтичносентиментальне оповідання з виразними монологами деклямаційного характеру. Наступне піднесення карпатоукраїнського літературного процесу припадає на 60-ті роки. Центр культурного життя закарпатських українців перемістився з Пряшева до Ужгороду, де протягом короткого тимчасового послаблення національного гніту, зумовленого неуспіхом Австрії на міжнародній арені, в 1863 році виникла слов'янська друкарня з азбучним шрифтом. Змінилося і тематичне спрямування прози. Автори, як А. Кралицький та О. Гомічков, стали порушувати проблеми власної історії. Зобразили постать князя Лаборця. Обидва автори користувалися романтичним способом відтворення сюжету.

Третій етап розвитку аналізованого закарпатоукраїнського літературного процесу включає понад десять років XIX століття. У цей період були ще активними прозаїки т. зв. будительського покоління — А. Кралицький, О. Митрак, І. Сильвай, Є. Френцик та Ю. Ставровський-Попрадов, але почали появлятися нові імена молодих літераторів. У цей період на закарпатоукраїнській території денаціоналізація досягла кульмінації, і тому окремі автори продовжували писати твори з патріотично-будительською тематикою.

Кінець століття не був періодом, який сприяв би відтворенню великих героїчних подій в закарпатоукраїнському письменстві. Мистецька проза закарпатських українців спочатку належала до найменш розвинених літературних родів, але у другій половині XIX століття її покращання було вирішальним кроком вперед у розвитку місцевої української літератури.

Домінантним напрямом закарпатоукраїнської літератури XIX століття став романтизм, а його найпомітнішим представником був А. Кралицький.

Загалом книжка виглядає наскрізь культурно, недоглядів у ній майже нема. Має вона 422 примітки, що вказує на її справжній науковий характер. Висновки в книзі подані по-українськи, по-словацьки, по-німецьки та по-англійськи. У книзі близько 20 дуже цінних ілюстрацій. Тут і добре опрацьований іменний покажчик. Гарне враження справляє також синя обкладинка.

Підсумовуючи, можна сказати, що всі розділи книжки викладено доступно, доброю нормативною українською мовою. „Досвід закарпатоукраїнської літератури другої половини XIX століття може бути повчальним і для сучасности. Сумний є той факт, що здобутки літератури попередніх поколінь сучаснику маловідомі. Головна причина полягає в тому, що цю літературу кілька останніх поколінь не вивчало в школах. Правда, сприйняття літератури часто утруднює її штучна мова. Причиною, однак, крім мовного питання, є також доступність матеріялів, і тому деякі твори в цій праці згадується вперше. Найвартісніші з них заслуговують на нашу увагу. Потрібно їх перекласти на сучасну літературну мову і таким чином наблизити сучасникам кращі зразки закарпатоукраїнської літературної спадщини".

Загалом же книга Любиці Баботи — цінне і цікаве дослідження. Її з інтересом прочитають не тільки літературознавці, історики, а й учителі-словесники.

Що означає...

(Закінчення зі стор. 2)

ництво потребує зусиль, інвестицій і, головне, часу, тоді як сумнівний експорт і ще сумнівніший імпорт, ліцензування і посередництво дають прибуток негайно і майже з повітря.

А подруге, щоб розвивати національне виробництво, потрібно встановити чіткі правила гри, тобто встановити прості й ефективні закони, забепечити їхнє неухильне виконання й суворе покарання за найменший переступ. На це українська оліґархія ніколи не піде, бо тим самим вона підписала б собі смертний вирок — у переносному, а в деяких випадках і в прямому значенні.

Захисники на "мерцедесах"

Отож, найправдоподібніше ми ще довго будемо читати про те, як українські державні мужі "підтримують національного виробника", роз'їжджаючи на імпортованих автах, засідаючи серед імпортованих меблів у своїх бюрах або — останнє повідомлення — нагороджуючи олімпійців телевізорами марки "Соні". Лише торік, читаємо в іншій газеті, Україна закупила ліків на 280 млн. долярів, з яких 70 млн. — державні фонди. І це в той час, коли на складах українських виробників накопичилося готової продукції більш як на 5 трлн. карб. (30 млн. дол.). Виявляється, Україна сама виробляє 230 аналогів дорогих ліків, які імпортуються, і могла б виробляти ще більше, коли б Уряд інвестував у власну фармацевтичну промисловість, а не в чужу. А проте, як стверджує голова Державного комітету з медичної та біотехнічної промисловости Юрій Спіженко, в аптеках сьогодні "з вогнем не знайдеш копійчаних гірчичників, тим часом як комерційні структури завозять лише дорогі імпортовані ліки, бо їм це вигідно".

Чому "їм це вигідно" — пан Спіженко не пояснив, хоча здогадатись неважко: гріти руки на імпорті при сьогоднішніх "дірках" у законодавстві набагато легше, ніж на власних виробах. Сам Ю. Спіженко, будучи кілька років тому міністром охорони здоров'я, прославився тим, що закуповував за державні гроші такі "рідкісні", "високотехнологічні" ліки, як... засоби до розвільнення. Можна, отже, не сумніватися, що й гірчичники в українських аптеках незабаром з'являться — закуплені десь-небудь в Туреччині чи Китаї. А Ю. Спіженка тим часом перекинуть на ще якесь міністерство чи комітет. Або пошлють амбасадором до Німеччини, куди він уже завбачливо вивіз свою родину.

Нещодавно, між іншим, один прискіпливий журналіст запитав Ю. Спіженка, звідки в нього взялось на рахунку 200,000 німецьких марок — при його скромній міністерській зарплатні. Колишній міністер, не моргнувши оком, пояснив, що ці гроші йому позичили німецькі друзі на навчання сина. Шкода, звичайно, що не всі українці мають таких німецьких друзів.

Лікувати симптоми чи саму недугу?

Наведений приклад з медичної галузі — це лише невелика крапля у величезному морі некомпетентности і корупції, що розлилось нині в Україні. Теоретично, підтримати національного виробника не так уже й складно. Для цього треба було б, поперше, встановити єдиний для всіх податок з продажу — а не, як досі, з прибутку. І, подруге, встановити диференційований податок на іморт і експорт. Не входячи тут у деталі, зазначимо лише, що максимальні податки повинні встановлюватись на експорт сировини, мінімальні — на високотехнологічні, високоякісні вироби. Інакше кажучи, чим вищий ступінь обробки сировини, чим складніші товари з неї виготовляються, тим меншим має бути експортний податок. Реґулювання імпорту дещо складніше, але тут теж має бути диференційований підхід, зорієнтований на підтримку й захист найбільш перспективних, пріоритетних галузей.

Сумнівно, однак, щоб сьогоднішні українські еліти були зацікавлені в таких заходах. Навіть якщо прем'єр-міністер та Президент України говорять про "підтримку національного виробника" цілком щиро, на практиці — в разі здійснення такої програми — їм доведеться мати справу не лише з вибуховими пристроями на своєму шляху, а й із значно небезпечнішою історичною вибухівкою, яку заклала в український соціюм тоталітарна імперія. Саме від неї Україна успадкувала паразитичну, некомпетентну, злодійкувату номенклятуру, і саме від неї отримала так званий "народ України" (замість українського народу, що його большевики винищили майже до ноги). "Народ" цей, на жаль, мало чим від згаданої еліти відрізняється, а тому готовий не лише терпіти її, а й десятиліттями вибирати та перевибирати.

А тому "підтримка національного виробника" закінчиться, скоріш за все, тим, чим закінчилась "боротьба з мафією" та інші широко розрекламовані президентські та урядові кампанії. Навіть коли б якимсь дивом їм вдалося повичищати найбільших хапуг і шахраїв з державного та господарчого апарату, їхнє місце посядуть нові злодії, нічим не кращі. Бо інших кадрів у лавах післякомуністичних еліт практично немає, та й іншого народу, який би привів до влади інші, некомуністичні еліти, немає покищо теж. А без народу, без його активної участи в оздоровленні суспільства подолати недугу неможливо. Найбільше, що можуть зробити прем'єр-міністер і Президент, — це підлікувати певні, надто вже злоякісні і руйнівні для держави сиптоми. Зрештою, і це вже було б немало, беручи до уваги розмах економічного бандитизму в Україні.

ДО ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ ЩОДЕННИКА „СВОБОДА" і ЧЛЕНІВ УНСОЮЗУ

XXVI світові Олімпійські Ігри відбулися в Атланті, Джорджія від 20-го липня 1996 р. і закінчилися 4-го серпня 1996 р.

Україна виступала вперше самостійно на літній світовій XXVI Олімпіяді серед 197 країн світу, представляючи 235 спортовців, і знайшлася в перших рядах переможців, на 10-му місці, здобуваючи 9 золотих медалів, 2 срібних медалі і 12 бронзових медалів, разом 23 медалі.

Багато членів Українського Народного Союзу і читачів щоденника „Свобода" пішли назустріч зверненню Екзекутивного Комітету Українського Народного Союзу в справі збірки на ФОНД ДОПОМОГИ СПОРТОВЦЯМ УКРАЇНИ, за це складаємо їм щиру подяку. Нехай успіхи спортовців України будуть до певної міри винагородою за Ваші пожертви.

Зараз проголошуємо слідуючу листу жертводавців і загальне зіставлення пожертв, які вплинули в 1995 і 1996 роках.

ЛИСТА ч. 4

Пожертви одержані до 31-го липня 1996 року:

Жертводавець	Сума
д-р Роман і Стефанія Барановські	
Кергонксон, Н.Й.	$ 100.00
Евген Бачинський	
Клівленд, Огайо	100.00
Олександер і Галина Білан	
Джексон Гайтс, Н.Й.	100.00
д-р Микола Борден	
Соут Голланд, Ілл.	100.00
Братство св. Миколая, Відділ 293, УНС	
Бруклин, Н.Й.	100.00
Володимир Горбовий	
Ґольмс, Па.	100.00
Петро Еванс	
Льорейн, Огайо	100.00
Мгр Ольга Мороз в пам'ять пок. інж.	
Л. Яцикевича, Кергонксон, Н.Й.	100.00
Сергій Ольшанський	
Гартфорд, Конн.	100.00
Петро і Марія Питель	
Чикаго, Ілл.	100.00
Братство свв. Петра і Павла, Відділ 254 УНС	
Ню Брітейн, Конн.	100.00
Михайло і Ґуґа О. Танські	
Тусон, Аріз.	100.00
Олександра Яцкевич в пам'ять пок. інж.	
Л. Яцкевича, Іст Ґрініч, Ровд Айленд	100.00
Михайло Лозинський	
Соут Бостон, Масс.	75.00
Іван і Анастазія Бутрей	
Воррен, Миш.	50.00
Михайло і Ольга Ковальчук	
Маямі Біч, Фла.	50.00
Роман А. і Любомира М. Мельник	
Йорк, Па.	50.00
Маріян Морозевич в пам'ять пок.	
Олександра Кискида, Денвер, Кольо.	50.00
Осип і Стефанія Порайко	
Лос Анджелес, Каліф.	50.00
Ілля і Софія Ткачук-Роман	
Давнерс Ґров, Ілл.	50.00
Степан і Ярослава Скипакевич	
Воррен, Миш.	50.00
Мирослав Троян	
Вотертавн, Конн.	50.00
Евген Шафран	
Форест Гіллс, Н.Й.	50.00
Зеновій і Оксана Яримович в пам'ять пок, інж.	
Л. Яцкевича, Філядельфія, Па.	50.00
Люся Ясків	
Омага, Неб.	50.00
Михайло і Ефрозина Гайда в пам'ять пок. інж.	
Л. Яцкевича	50.00
Афтаназій Ковальчук	
Ню Брітейн, Конн.	40.00
Ярослав і Богданна Ґелета	
Каледж Парк, Мд.	30.00
Омелян і Марія Граб	
Веніс, Фла.	25.00
Орест Л. і Сузанна Казанівські	
Чикаго, Ілл.	25.00
Стефанія Кобилецька	
Ст. Пітерсбург, Фла.	25.00
Дарія Н. Кузик	
Трентон, Н. Дж.	25.00
Люба Мрилоцька	
Ярдвіл, Н. Дж.	25.00
Юрій і Христина Навроцькі	
Квінс, Н.Й.	25.00
Володимир і Кляра Пенчук	
Джерзі Сити, Н. Дж.	25.00
Іван Пристайко	
Мейплвуд, Н. Дж.	25.00
Вячеслав і Анна Роспутько	
Філядельфія, Па.	25.00
Іван і Дарія Скіра в пам'ять пок. інж.	
Л. Яцкевича, Філядельфія, Па.	25.00
Степан Стецик	
Балтімор, Мд.	25.00
Андрій Турчин	
Блюмінґтон, Інд.	25.00
Микола Ціхановський	
Астон, Па.	25.00
Ілько і Ольга Цибрівські	
Люісвіл, Кі.	25.00
Любомира Костечко	
Йонкерс, Н.Й.	20.00
Н.Р. Пазуняк в пам'ять пок. інж.	
Л. Яцкевича	20.00
Володимир і Гедвіґ Черевко	
Пінеляс Парк, Фла.	20.00
Іван і Анна Ільків	
Вайтінґ, Н. Дж.	10.00
Ева Кропівка	
Файралд, Виск.	10.00
Михайло і Ніна Ковбаснюки	
Джерзі Сити, Н. Дж.	10.00
Василь і Марія Вінтонів	
Байон, Н. Дж.	10.00
Разом листа ч. 4	**$ 2,495.00**

ЗІСТАВЛЕННЯ

Листа ч.1 Пожертви одержані до 31 грудня 1995 року і проголошені в щоденнику „Свобода" 4 січня 1996 року	$ 5,432.95
Листа ч. 2 Пожертви одержані до 31 січня 1996 року і проголошені в щоденнику „Свобода" 1 березня 1996 року	4,750.00
Листа ч.3 Пожертви проголошені в щоденнику „Свобода" 5 березня 1996 року	890.00
Листа ч. 4 Пожертви одержані до 31 липня 1996 року	2,495.00
Разом	**$ 13,567.95**

ПОПРАВКА

У списках пожертв на Фонд Допомоги Спортовцям України на XXVI Світову Олімпіяду в Атланті, Джорджія у щоденнику „Свобода"

4 січня 1996 року написано	
Александер Логуш, Камілюс, Н.Й.	$ 300.00
Має бути написано:	
Олександра і Володимир Лоґуш, Камілюс, Н.Й.	$ 300.00
1 березня 1996 року написано	
Анастазія Жилава, Філядельфія, Па.	$ 200.00
Має бути написано:	
Лідія і Богдан Куропась, Філядельфія, Па.	$ 100.00
Арета Гарасимович, Філядельфія, Па.	$ 50.00
Марко Гарасимович, Філядельфія, Па.	$ 50.00

Л. Кравчук відвідав таборовиків на оселі СУМА

Л. Кравчук серед сумівської молоді.

Колишній Президент України Леонід Кравчук, перебуваючи в ЗСА, відвідав сумівську оселю в Елленвіллі, Н. Й., 26-го липня ц.р. Члени Крайової управи СУМ та команда виховно-відпочинкового табору спільно з усіма учасниками табору і гостями оселі привітали першого Президента сучасної України, який оглянув оселю і юнацький табір.

Президент Кравчук був надзвичайно зворушений табором, який збудований у формі Запорозької Січі і розташований посеред Кетскильських гір, які нагадують Карпати. Президент Кравчук познайомився з сумівським таборовим життям та висловив свої думки перед юнацтвом, яке було дуже зворушене відвідинами надзвичайного гостя з України.

Цьогорічні літні табори почалися дуже успішним мистецьким табором під проводом команданта Корнеля Василика і мандрівним практичним табором під проводом голови Крайової управи СУМ в Америці Юрія Наконечного. Мистецький табір закінчився показовим концертом, який включав виступи співу, гри на бандурі та народних танців, яких навчав талановитий сумівський хореограф Іван Ленчук.

14-го липня почався виховно-відпочинковий табір під назвою „Наші серця у горах Карпатах" для юнацтва і суменят. Протягом двох тижнів юнацтво навчалося українських пісень, народних обрядів, майстрування та набувало фізичної вправности. Програма включала також гутірки на медичні теми, які підготовляв д-р Жан Салій.

У склад команди виховно-відпочинкового табору входили: Михайло Мотрук — командант, Маріяна Салій — головна виховниця та склад сумівських виховників, впорядників, сестер і семінаристів української католицької Епархії в Стемфорді.

З ініціятиви Маріяни Салій таборовики збудували малу капличку з допомогою батьків в пам'ять 10-річчя чорнобильської катастрофи. Юнацтво збагатило програму табору показом „Гуцульського весілля" та влаштуванням ватри з жартівливими монтажами.

У неділю, 28-го липня, почався спортовий табір з командантою Ганею Дашавець у проводі.

Слід згадати, що Таборова комісія при Крайовій управі СУМА, з подругою Богданкою Пужик на чолі, підбирала склад команди для кожного табору.

Цьогорічний літній сезон на оселі СУМА в Елленвіллі закінчиться вишкільним табором та здвигом, який відбудеться 31-го серпня і 1-го вересня.

Маріяна Салій,
Орест Козіцький

Син зеленого Підгір'я

15-го червня наша громада в Озон Парку у Квінсі зійшлася, щоб відсвяткувати незабутній день — 75-літтях з дня народження всім нам дорогого Івана Безубяка, знакомого всім в Озон Парку, активного працівника на церковному й громадському полі. Бувають у житті моменти, які врізуються в нашу пам'ять й залишаються назавжди. Їх не забувається, вони залишаються з нами на все життя. Одним з таких моментів був 75-літній ювілей на честь Івана Безубяка. 75 літ у житті народу — це крапля в морі, але в житті людини як одиниці — це великий і довгий період.

Доля з'єднала разом Івана і його улюблену дружину Анастазію, і якраз ювілят Іван завдячує своїй дружині це ювілейне прийняття. Один з філософів сказав, що „добрі думки походять із серця". І дійсно дружина зробила все, що було в її силі, і все від щирого серця.

Церковна заля була святочно прибрана барвистими квітами, а на сцені виднів великий напис: „З 75-літтям вітаємо ювілята!" Запрошені гості перебували у духовно-святочному настрої. Це були родина, друзі й знайомі ювілята, одним словом, вся святочна громада, понад сто осіб. Під рясні оплески вони супроводжували ювілята зі сльозами в очах до головного стола. Перед тим канонік о. Петро Огірко відправив Св. Літургію з відповідним словом в намірені ювілята. Відтак у церковній залі він поблагословив їжу, а потім настали зворушливі побажання рідних і знайомих друзів. Першим, як звичайно, зложив побажання о. П. Огірко, парох церкви Св. Покрови в Озон Парку.

Іван Безубяк — уродженець зеленого Підгір'я, 900-літнього міста Дрогобича. Перейшовши всі удари й страхіття Другої світової війни, був свідком кривавих подій під Бродами і лише чудом врятувався. Ювілят є щирим українським патріотом, щедро жертвує на громадські й церковні потреби. Він є людиною погідної вдачі й щирого серця. Тому 75-ліття ми так щиро і по-святочному відзначали. Це небуденне свято затягнулося до пізнього вечора. На цьому родинному святі жінки з СУА виступили з веселими народними піснями „Тихо над річкою", „Чорнобривці" та ін. Пані Павлик відіграла на фортепіяні кілька пісень та своїми веселими і дотепними жартами веселила присутніх. Відзначаючи цю радісну хвилину, ми склали нашому дорогому ювілятові найкращі ґратуляції і побажання міцного здоров'я та стояти твердо при своїй вірі й церкві і працювати для добра свого народу. Піднесений тост за здоров'я ювілята ще раз присутні заспівали в унісон „Многая літа". На кінець взяв слово сам ювілят. Він сердечно подякував присутнім і все, чим обдарували його, він віддасть: „Дітям Чорнобиля" — 200 дол., на „Наше Життя", „ Свободу" „Національну Трибуну" — по 50 дол.

Радісно й святочно закінчено це родинне свято.

М. Б.

ПОШТОВА СЛУЖБА ЗСА матиме вже два роки підряд понад більйон долярів прибутку. Про це Раду управителів на засіданні у Дірборн, Миш., повідомив генеральний начальник Поштової служби ЗСА Марвин Ранйон. Згадані приходи в минулих двох роках допомогли поштовій службі зменшити свій дефіцит з 6 блн. дол. до 2.7 блн. дол. Одначе поштові офіційні чинники пригадують, що такі позитивні розрахунки завжди трапляються після введення нових підвищених поштових оплат, а за деякий час знову знайдуться в клопотах.

У СЕРЕДУ, 7-ГО СЕРПНЯ, 19 годинне затемнення комп'ютерної мережі Амеріка он Лайн, наробило чимало клопоту малим підприємствам і працівникам, які працюють з хати, залишаючи їх без електронічної пошти та інших послуг комп'ютерної сітки. Це затемнення позбавило можливости багатьох клієнтів згаданої мережі оголошень, комунікаційного зв'язку, а з тим і досить поважних фінансових втрат. Це не тільки вказує на важливість і конечність електронічних засобів комунікації та інформації у сьогоднішньому світі модерної торгівлі, але також кидає поважні сумніви на згадану мережу, яка досі твердила, що є найкращою в Америці.

КОНҐРЕСОВІ КОНТРОЛЕРИ заявили, що цілорічне утримання американського війська у Боснії коштуватиме майже 3.5 блн. дол., що є на пів блн. дол. більше, як було підраховано Пентаґоном напередодні цієї виправи. Ці додаткові кошти є спричинені конечністю більшої присутности військового персоналу, дотації військових обладнань боснійському урядові і зріст коштів транспортації та комунікації. У своєму звіті згадані контролери стверджують, що їхні підрахунки базуються на дотеперішніх видатках і можливості існують, що ці видатки можуть бути ще більшими.

П'ЯТЬ РОКІВ ВОЄННОЇ завірюхи після розпаду колишньої Юґославії президенти Сербії та Хорватії у середу, 7-го серпня, вирішили нав'язати взаємні дипломатичні стосунки. Сербський президент Слободян Мілошевіч і президент Хорватії Франьо Туджман дійшли до несподіваної згоди на їхній зустрічі та переговорах поблизу Атен у Греції. Про їхнє рішення повідомив прем'єр-міністер Греції Костас Сімайтіс. Ці дві країни від самого початку розпаду колишньої Югославії, яка сьогодні складається тільки з Сербії та Монтенеґро, були завзятими ворогами. Обидва державні мужі погодились працювати над мирним вирішенням питань, які стоять на перешкоді нормалізації життя в обидвох країнах — можливість повернення втікачів до своїх домівок, взаємне забезпечення майна, економічних стосунків і свободи рухів.

НЕЗВАЖАЮЧИ НА ПРОТЕСТИ Китаю, Державний департамент ЗСА вирішив дати переїзну візу тайванському віцепрезидентові Лієн Ченові, який їде як представник Тайвану на інавґураційний церемоніял президента Домініканської Республіки. Лієн Чен має дозвіл зупинитися у Ню Йорку в понеділок, 12-го серпня, а також у зворотній дорозі в суботу, 17-го серпня, але з проханням стриматися від публічних виступів і зустрічей з американськими офіційними чинниками. У Пекіні речник міністерства закордонних справ зазначив, що це може пошкодити американсько-китайським взаєминам.

У П'ЯТУ ДУЖЕ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого найдорожчого МУЖА, БАТЬКА і ДІДА

СВ. П.

д-ра

БОГДАНА Я. ЦИМБАЛІСТОГО

будуть відправлені

ПОМИНАЛЬНІ БОГОСЛУЖБИ

16-го серпня год. 9:00 ранку

в церкві св. Володимира в Ґлен Спей, Н.Й.;
в церкві св. Трійці у Сілвер Спрінґ, Мд.

Дружина — МАРТА
дочка — КСЕНЯ з мужем ЮРІЄМ
внуки — ЮРІЙ і ДАНИЛО

Ділимося сумною вісткою з громадянством, що у вівторок 30-го липня ц.р. відійшов у вічність на 77-му році життя в Norwolk CT. наш колишній голова ОПНТШ у Вашінґтоні

бл. п.

проф. д-р

БОГДАН ЗАЛУЦЬКИЙ

ПОХОРОН відбувся 5-го серпня 1996 р. на кладовищі Cedar Hill Cemetery у Вашінґтоні Д.К.

Вельмишановній дружині покійного, рідні і знайомим висловлюємо наше глибоке співчуття.

ОПНТШ у Вашінґтоні
Д-р Іларіон Калиневич

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН минулого вівтірка, 6-го серпня, підписав далекосяжний законопроєкт, який допоможе стейтам поліпшити якість питної води для своїх мешканців та вимагатиме від водопостачальних підприємств, щоб інформували громадськість про заразки знайдені у питній воді. Цей закон Президент назвав „наріжним каменем в основі охорони американських родин". Згаданий законопроєкт, який також підносить державний стандарт питної води, вже майже два роки чекав на схвалення Конгресу, але коли політики побачили, що їхні намагання зменшити фонди на такі громадські послуги не є політично кописними, то негайно його схвалили та віддали до підписання Президентові.

Ще один...

(Закінчення зі стор. 1)

Отже, представники українського державно-громадського благодійного Фонду „Молитви миру" Лідія Коржук і Валентин Давиденко розповіли про новий плян фонду — спорудження у селі Шидієво на Полтавщині, на території маєтку колишнього царського генерала Ніколая Авінова, Міжнародного центру миру. Згідно з проєктом, центр матиме найкращі, найсучасніші умови для навчання і відпочинку дітей за найновішими педагогічними програмами. Протягом усього року там мешкатимуть з вели-кою користю для себе і свого розвитку діти з різ-них країн світу, а також відновлюватимуть здоров'я люди, що втратили його у висліді чорнобильської катастрофи, інваліди війни, військовослужбовці, включаючи „голубі шоломи" ООН. Очікується, що Міжнародний центр миру стане бажаним місцем для проведення престижевих міжнародних конференцій, фестивалів тощо.

Радіємо, що Фонд „Молитви миру" вже має таких надійних закордонних партнерів, як Світове товариство „Молитви миру" при ООН, організація „Громадські ініціятиви за ядерне роззброєння" з німецького міста Ульм, Творча Спілка Вчителів України, декілька активних українсько-американських громад, амбасади багатьох країн в Україні та інші установи й організації. Справа варта уваги і підтримки.

Водночас вважаємо за потрібне зауважити, м'яко і делікатно, що деякі документи, залишені в редакції нашими гостями, не викликали великого ентузіязму. І річ не лише в тому, що писані вони на „общепонятном" — немалі сумніви породжує також їхній зміст. Для прикладу подамо у перекладі декілька речень: „Україна — серце слов'янського світу. Слов'яни — то одна з найбільших в Европі група споріднених походженням народів. У її складі — східні слов'яни (росіяни, українці, білоруси), західні (поляки, чехи, словаки, лужичани) і південні — (болгари, серби, хорвати, словенці, македонці, боснійці)...Економічний фундамент слов'янського світу залежить від багатьох чинників, та головним є економічна інтеґрація слов'янських держав у будівництві єдиного слов'янського дому, місце якого визначено самою історією — Україна".

На це хочеться сказати: шановні добродії, дайте собі спокій зі слов'янським світом, з інтеґрацією слов'янських держав. Це та зовні приваблива, а насправді підступна термінологія, до якої вдаються тепер великі „інтеґратори" Єльцин і Лукашенко, російський і білоруський президенти. Рано про це говорити! Понад три століття Росія немилосердно нищила український національний організм, вбивала нашу мову, нашу духовість — замалим не вбила дорешти, та Бог не дав, відчинивши двері до волі, до державної незалежности. Народ мусить відновити, відродити себе. Інтеґруватися з Росією сьогодні — це значить продовжити її нездоровий вплив на Україну, зберегти панівне становище російської мови і російської ментальности. Тому ваш Центр миру, якщо виходити з дійсних потреб життя і часу, принесе велику користь, якщо домінантою своїх програм зробить справу допомоги покривдженим народам. Найперше — своєму рідному. Та й білоруси подякують, якщо їм поможеться отямитися від московського рабства, що так глибоко в'їлося в їхні м'які, ще м'якші, ніж наші, душі. Це стосується і хорватів, і боснійців і словаків — всі слов'яни повинні стати на ноги, випростати хребти, досягнути рівня розвинутих народів, а вже тоді, здобувши силу, запевнивши справжню рівність, інтеґруватися. І то вже буде зовсім інша інтеґрація, ніж та, яку має на увазі Москва.

Тому абсолютно щиро радимо среґувати майбутні програми діяльности Міжнародного центру миру, зробити їх програмами відродження українства. Поможіть собі — і цим поможете світові.

У ВІВТОРОК, 6-ГО СЕРПНЯ, чеченські повстанці під проводом Шамілла Бшаєва, провідника минулорічного пляну захоплення закладників у Росії, заатакували Ґрозний, столицю Чечні, та звели затяжний бій з російським військом. Своїм наступом повстанці завдали важких ударів російським військам, знищивши чотири гелікоптери-обстрілювачі, вбиваючи 23 російських вояків і поранивши 91. Крім того зведено бої з російськими заставами в Арґуні та Ґудермес — місцевостях на головній дорозі між Ґрозним і Даґестаном. Один із повстанських провідників зазначив, що їхній наступ зроблений для того, щоб Москва відновила переговори замирення, але російські військові чинники кажуть, що будь-які переговори є виключеними. Аслан Машхадов, шеф штабу повстанських збройних сил, заявив, що „наступ на Ґрозний мав єдину мету — показати, що війна в Чечні не закінчена".

ЗВЕРНЕННЯ

УКРАЇНСЬКОГО ІСТОРИЧНОГО ТОВАРИСТВА З НАГОДИ 130-ЛІТТЯ НАРОДЖЕННЯ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

У 1996 році відзначуємо 130-ліття з дня народин Михайла Грушевського (1866-1996), найвидатнішого українського історика і провідного будівничого українського науково-культурного життя, голову Української Центральної Ради і першого Президента Української Народної Республіки в 1918 році.

Президія УІТ на міжнародній історичній конференції в Київському Університеті (жовтень 1995 р.) проголосила 1996 рік Міжнародним Роком Михайла Грушевського і покликала до життя Міжнародний академічний комітет для вшанування 130-ліття з дня народження великого українця. У склад Міжнародного комітету входять видатні грушевськознавці і організатори українського наукового життя в Україні, Америці, Канаді, Західній Европі і Австралії.

Михайло Грушевський є одним з найвидатніших діячів українського національно-державного відродження XX століття. Як автор монументальної „Історії України-Руси", М. Грушевський поклав тривалі основи під розвиток української національної історіографії, відкриваючи правдивий образ історичного розвитку української нації. Історична схема М. Грушевського встановила безперервність й обґрунтувала самостійність українського історичного процесу.

Як довголітній голова Наукового Товариства ім. Т. Шевченка у Львові і голова Українського Наукового Товариства у Києві, а згодом голова Українського Соціологічного Інституту у Відні і від 1924 року голова Історичної секції й історичних установ у Всеукраїнській Академії Наук у Києві, М. Грушевський причинився до великого піднесення української історичної науки в Україні і введення її, як рівнорядного учасника, до світового історичного і культурного процесу. Він був одним з найвидатніших будівничих української національної культури у світовому вимірі.

Як громадсько-політичний діяч, М. Грушевський очолив українську визвольну революцію XX століття, був вибраний головою Української Центральної Ради і став першим Президентом Української Народної Республіки в 1918 році. Він проголосив Четвертий Універсал Української Центральної Ради 22-го січня 1918 року в Києві і був одним з авторів Конституції Української Народної Республіки, що є найвидатнішим конституційним актом української державности в першій половині XX століття. Михайло Грушевський був символом всеукраїнського національного єднання, яке він розумів як з'єднання всіх частин української землі і української нації в єдиному національно-державному і національно-культурному організмі.

Українське Історичне Товариство у співпраці з науковими установами в Україні і діяспорі організує проведення наукових ювілейних конференцій, присвячених М. Грушевському в Києві, Львові, Острозі, Ужгороді, Ню Йорку, Торонто, Парижі, Мюнхені, Вінніпеґу і інших містах. Водночас УІТ плянує видання праць українською і англійською мовами, присвячених життю і творчості М. Грушевського, як також перевидання його наукових і публіцистичних праць. В ювілейному році плянується серйозне видання „Михайло Грушевський: статті і матеріяли", в якому будуть співпрацювати представники різних поколінь істориків і грушевськознавців. Окрему увагу кладеться на видання нововіднайдених архівних матеріялів М. Грушевського і про нього. У 1996 році одночасно відзначаємо 30-ліття науки грушевськознавства, що постала за ініціятивою УІТ в 1966 році з дня, в якому відзначено 100-ліття народження М. Грушевського. Сьогодні грушевськознавство розвивається завдяки дружній співпраці грушевськознавців в Україні і діяспорі.

Президія УІТ закликає українську громадськість в Україні і діяспорі піддержати відкриття Музею М. Грушевського у Києві і Львові й інших містах, де проживав історик і його родина. Закликаємо українську спільноту і установи в Україні і діяспорі гідно відзначити 130-ліття великого сина українського народу, який все своє життя присвятив праці і боротьбі за краще майбутнє України.

За Президію Українського Історичного Товариства:
Д-р Любомир Винар, голова УІТ
Д-р Михайло Брайчевський, голова Осередку УІТ в Києві
Д-р Олександер Домбровський, генеральний секретар УІТ
Д-р Марко Антонович, Президія УІТ в Канаді
Д-р Микола Ковальський, голова Осередку УІТ в Острозі
Д-р Ярослав Дашкевич, Президія УІТ у Львові
Д-р Стефан Козак, Президія УІТ в Польщі
Д-р Дмитро Злепко, голова Осередку УІТ в Мюнхені
Д-р Юрій Мицик, голова Осередку УІТ у Дніпропетровському
Д-р Теодор Мацьків, Президія УІТ в Европі
Д-р Аркадій Жуковський, Президія УІТ у Франції
Д-р О. Мазурок, голова Осередку УІТ в Ужгороді

М. Маринович...

(Закінчення зі стор. 1)

ких в'язнів до "Міжнародної Амнестії" не надходило, але у щорічні звіти міжнародного секретаріяту в Лондоні Україна потрапляє систематично. Йдеться про випадки замовлених убивств, тортури, численні випадки загадкового зникнення людей тощо. Увага "Міжнародної Амнестії" звернена до України також у зв'язку з необхідністю скасування смертної кари. Відомо, наприклад, що у 1995 році за числом смертних вироків Україна посіла третє місце у світі після Китаю і Савдійської Арабії.

Сьогодні, за словами М. Мариновича, "Міжнародна Амнестія" розгорнула широку кампанію проти масового порушення прав людини в Китаї.

ПОШТОВИЙ КОД — 07083

„Нові книжки з української історії" — так називався допис Володимира Кікти, надрукований у „Свободі" 25-го липня ц. р. У 17-му рядку згори неправильно подано код. поштового відділу м. Юніон, Н. Дж.: повинно бути 07083. Отже, книжки о. д-ра Дмитра Блажейовського „Історичний шематизм Перемиської епархії і Лемківської адміністрації (1828–1939)" та „Берестейська ре-унія і українська історична доля і недоля" можна набути, пишучи на адресу: Mr. Wolodymyr Kikta, 2613 Lori Ct., Union, N. J. 07083–4935. Ціна книжки по 20 дол. + 5 дол. за пересилку кожної книжки. — **Ред.**

ФУНДАТОР — Д-Р ЮРІЙ ФЕЩЕНКО-ЧОПІВСЬКИЙ

У дописі „Міжнародна конференція в Єйл університеті" („Свобода" з 10-го липня 1996 року) неправильно подано ім'я фундатора. Насправді засновником і фундатором програми українських студій є Юрій Фещенко-Чопівський, мол. — **Ред.**